

2. Hansard. House of Commons by 20 November 1931. URL: <https://hansard.parliament.uk/Commons/1931-11-20/debates/77f3cfc4-af66-4268-9ae3-673ffa883aeb/StatuteOfWestminsterBill>

3. Liam J. Liburd. Beyond the Pale: Whiteness, Masculinity and Empire in the British Union of Fascists, 1932–1940. *Fascism*, 7. 2018. P. 275-296.

4. Statute of Westminster 1931. URL: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1931/4/pdfs/ukpga_19310004_en.pdf

Кравцова І. С.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету історії та географії
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
м. Полтава

РОЛЬ ПЛАНУ ДІЙ ЩОДО ЧЛЕНСТВА В НАТО У ПРОЦЕСІ РОЗШИРЕННЯ НА СХІД

На тлі зростаючої напруженості у Європі питання безпеки та оборони стає ключовим фактором для регіону. Розширення НАТО на Схід є однією з найважливіших стратегічних ініціатив для зміцнення стабільності. У цьому контексті, План дій щодо членства в НАТО не просто набір послідовних кроків, але й провідний інструмент, який керує підготовкою країн до членства в НАТО, забезпечуючи необхідний рівень готовності та відповідність стандартам Альянсу. Роль Плану дій щодо членства в НАТО в цьому процесі надзвичайно важлива і потребує уваги.

Метою нашого наукового пошуку є розкриття значення Плану дій щодо членства в НАТО, а також з'ясування того, як цей інструмент сприяє підготовці країн до ефективного членства в Альянсі.

План дій щодо членства був запроваджений на Вашингтонському саміті Альянсу у квітні 1999 року з метою надання допомоги країнам, які виявили бажання приєднатися до НАТО, у підготовці до цього процесу. Ця ініціатива в значній мірі ґрунтувалася на власному досвіді, набутому під час приєднання Чехії, Угорщини та Польщі, які стали членами Альянсу під час першого етапу розширення після закінчення "холодної війни" у 1999 році [3].

План дій щодо членства – це спеціальна програма для претендентів, розроблена, щоб допомогти створити дорожню карту до майбутнього членства, пропонуючи активні поради, допомогу та практичну підтримку.

Основні елементи Плану дій щодо членства включають:

- річні національні програми, що охоплюють політичні, економічні, оборонні, ресурсні, безпекові та правові аспекти підготовки до членства;
- координаційний центр для допомоги з питань безпеки з боку НАТО та держав-членів;
- покращене оборонне планування, яке включає встановлення та перегляд узгоджених цілей планування, спеціально розроблених для підготовки збройних сил кандидатів до можливого майбутнього членства [4].

Важливо зауважити, що однією із зазначених складових Плану дій щодо членства в НАТО була розробка індивідуальних річних національних програм країн-претендентів, які охоплювали широкий спектр питань. Через систему зворотного зв'язку країни-учасниці ПДЧ мали можливість отримувати конкретні повідомлення від НАТО щодо оцінки виконання ними цих програм. Це включало політичні та технічні консультації, а також щорічні засідання за участю всіх країн-членів НАТО та окремих держав-кандидатів на рівні Північноатлантичної ради для підбиття підсумків.

У сфері оборонного планування країнам-претендентам був запропонований підхід, що передбачав розробку та аналіз визначених цілей планування. Протягом цього процесу сім нових країн-членів, а також Албанія та Хорватія, втілили в життя широкомасштабну програму складних реформ у різних сферах, виходячи за межі питань безпеки, оборони та військових структур. Ці країни, разом із іншими державами-партнерами НАТО, приєдналися до численних операцій Альянсу, включаючи участь у миротворчих місіях на Балканах та в Афганістані [1].

У 1999 році був введений етап «кандидатства» у процедурі вступу до НАТО. Країни, що проявляли політичну волю до членства в Альянсі, спочатку мали пройти через ПДЧ, що позначало їхнє визнання як кандидатів на вступ, після чого вони мали реалізувати цей план та вести переговори про вступ [2, с. 214].

Незважаючи на те, що участь у ПДЧ значною мірою сприяє підготовці до вступу до НАТО, вона не гарантує майбутнього

членства. План дій щодо членства в НАТО стає основою для реалізації стратегічних цілей кожної країни-кандидата. Він охоплює широкий спектр питань: від військової реформи та підвищення обороноздатності до політичних та економічних змін, спрямованих на гармонізацію зі стандартами НАТО. План дій допомагає країнам-кандидатам систематизувати свої зусилля та забезпечує певний шлях до членства [5].

Загалом, План дій виступає як механізм взаємодії між НАТО та країнами-кандидатами, сприяючи не лише їхній підготовці до членства, але й зміцненню партнерства. Він дозволяє зосередитися на конкретних завданнях та досягти необхідного рівня готовності.

Однак слід зазначити, що План дій є лише однією з складових процесу розширення. На шляху до членства в НАТО країни-кандидати стикаються з численними викликами та перешкодами, включаючи внутрішні політичні опозиції, зовнішні тиски та економічні складнощі.

Участь у Плані дій щодо членства (ПДЧ) сприяла підготовці семи країн, які приєдналися до НАТО під час другого етапу розширення після закінчення «холодної війни» у 2004 році (Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Румунія, Словаччина та Словенія), а також Албанії та Хорватії, що стали членами в квітні 2009 року. Чорногорія, яка приєдналася до ПДЧ у грудні 2009 року, вступила до Альянсу в червні 2017 року. Республіка Північна Македонія, що брала участь у ПДЧ з 1999 року, приєдналася до НАТО в березні 2020 року.

Отже, План дій щодо членства в НАТО відіграє важливу роль у процесі розширення Альянсу на Схід. Шлях до членства в НАТО вимагає від країн-кандидатів відповідальності, відданості та систематичних зусиль у реформуванні своїх військових та безпекових структур. План дій виступає керівним принципом цього процесу, сприяючи зміцненню безпеки та стабільності у Східній Європі. Тому важливо, щоб цей процес був проведений з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін і забезпечив мирне та стабільне майбутнє для всіх країн у регіоні.

Література:

1. Бжезінський З. Стратегічне бачення: Америка і криза світової влади / пер. з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2012. 315 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Bzhezinski_Zbigniev/Stratehichne_bache

nnia_Ameryka_i_kryza_hlobalnoi_vlady/ (дата звернення: 10.05.2024)

2. Брусиловська О. І. Посткомуністична Східна Європа: зовнішні впливи, внутрішні зміни. Одеса: Астропринт, 2007. 349 с.

3. НАТО: історія, структура, діяльність, перспективи : навч. посіб. / Федонюк С. В. та ін. Луцьк : РВВ «Вежа» ВНУ ім. Л. Українки, 2008. 258 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/1104/1/POSIBNYK-NATO.pdf> (дата звернення: 27.04.2024).

4. План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ) : План НАТО від 24.04.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_009#Text (дата звернення: 25.04.2024).

5. Lewkowicz N. The Question of NATO and the International Order. London: Palgrave Macmillan, 2010. 144 p.

НАПРЯМ 3. ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ І МИРУ: ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

*Дроздов Д. І.,
здобувач вищої освіти IV курсу,
Навчально-науковий інститут
міжнародних відносин та національної безпеки,
кафедра історії ім. проф. М.П. Ковальського
Національний університет «Острозька академія»
м. Острог*

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВА СПІВПРАЦЯ В ХОДІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

З першого дня російського вторгнення Президент Польщі А. Дуда був одним із найстійкіших захисників України серед європейських лідерів. Польський лідер одним з перших назвав Путіна агресором, засудив жорстокі злочини росіян в Україні та виступив за безпрецедентний пакет санкцій проти РФ [7]. Окрім економічного тиску на Росію, польський уряд підтримує українців зброєю. Ще до початку повномасштабної війни було закладено основу для нової моделі тристоронньої співпраці між Україною, Польщею та